

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

Ο Καζαντζάκης που κατασκεύασε ή ανέδειξε φωτεινά σύμβολα, μύθους και εικόνες με φλόγα, φως και ήλιο, αλλά και ελευθερία και πειρασμούς να πλημμυρίζουν το έργο του, που αναζητά την ουσία των μεγάλων ερωτημάτων, τον σκοπό του ανθρώπου, το χρέος, τον Θεό, τον θάνατο, την αγάπη, την κυριαρχία στο πεπρωμένο, που προσπαθεί να εναρμονίσει τον Νου και την καρδιά, να σχεδιάσει ξανά την Πορεία και πάλι με τον Θεό, που επιδιώκει την εξύψωση των πάντων, που αγαπά τα πάντα, που θέλει να χτίσει γέφυρες και να ανοίξει δρόμους πάνω από την άβυσσο, να βάλει τάξη στο χάος, να αντικρύσει τα σύνορα του ανθρώπινου νου, θα επαναλάβει την καθοριστική θέση της δράσης, του χρέους, της ευθύνης, του ανηφορικού δρόμου, του ταξιδιού που διατρέχουν όλο το έργο του:
«Η φυγή δεν είναι νίκη, τ' όνειρο είναι τεμπελιά, και μόνο το έργο μπορεί να χορτάσει την ψυχή και να σώσει τον κόσμο».
«Ν' αγαπάς την ευθύνη, να λες εγώ, εγώ μονάχος μου, θα σώσω τον κόσμο. Αν χαθεί, εγώ θα φταίω».

Ο ασκητικός βίος, η δύναμη, ο ηρωισμός, η γνώση, η αποφασιστικότητα, η καταδίκη της εκμετάλλευσης των αδυνάτων και της αδικίας, αλλά με αγάπη, εγκάρτηση, γενναιότητα και δημιουργικότητα, με ευσέβεια, με συνεχείς αναφορές στη διαχρονικότητα του ελληνισμού, με υπομονή, με ανδρεία, με νηφαλιότητα μέσα στον ίλιγγο, με πειθαρχία, πρέπει να συντείνουν κατά τον Καζαντζάκη στη λύτρωση αλλά και στην πορεία ενός ανήφορου:
«Πώς πρέπει ν' αγαπούμε το Θεό, γέροντά μου; ρώτησε. - Αγαπώντας τους ανθρώπους, παιδί μου. - Και πώς πρέπει ν' αγαπούμε τους ανθρώπους; - Μοχθώντας να τους φέρουμε στο σωστό δρόμο.- Και ποιος είναι ο σωστός δρόμος; - Ο ανήφορος».

Ένας ανήφορος, ταυτισμένος σχεδόν πάντα, με τον σκοπό του ανθρώπου, τη συνείδηση, την επαγρύπνηση, με το χρέος.
«Ποιος ο σκοπός; μη ρωτάς, κανένας δεν το ξέρει, μήτε ο Θεός..γιατί κι αυτός προχωράει μαζί μας, ψάχνοντας, κιντυεύοντας, αγωνιζόμενος. Υπάρχει πείνα, αδικία, σκοτάδι, πολύ στην καρδιά, δεν είναι ετούτα που θωράς φαντάσματα, όσο κι αν φυσήξεις δε θα σκορπίσουν, είναι σάρκα και κόκαλα, άγγιξε τα' υπάρχουν.. δεν ακούς μια κραυγή στον αγέρα; Φωνάζουν. Τι φωνάζουν; Βοήθεια! Ποιον φωνάζουν; Εσένα! Εσένα, τον κάθε άνθρωπο! Σήκω απάνω..το χρέος μας δεν είναι να ρωτούμε παρά να πιαστούμε όλοι χέρι με χέρι και ν'ανηφορίζουμε.»

Το ταξίδι και η εξομολόγηση ήταν, όπως λέει ο Καζαντζάκης, οι δύο μεγαλύτερες χαρές της ζωής μου.
«Να γυρίζεις τη γης, να βλέπεις -να βλέπεις και να μη χορταίνεις- καινούρια χρώματα και θάλασσες και ανθρώπους κι ιδέες και να τα βλέπεις όλα σα για πρώτη φορά, να τα βλέπεις όλα, σα για τελευταία φορά, με μακρόσερτη ματιά, κι έπειτα να σφαιλνάζεις τα βλέφαρα και να νοιώθεις τα πλούτη να κατασταλάζουν μέσα σου ήσυχα, τρικυμιστά, όπως θέλουν, ωστόσο να τα περάσει από την ψιλή κρισάρα του ο καιρός, να κατασταλάξει το ξαθέρι απ' όλες τις χαρές και τις πίκρες σου ...»

Ο Καζαντζάκης μας δείχνει να πολεμάμε πάντα, έστω κι αν όλα είναι παιχνίδι σκληρό και μάταιο, δίχως αρχή, δίχως τέλος, δίχως νόημα, έστω κι αν είμαστε πλάσματα εφήμερα, αδύναμα, φτιαγμένα από λάσπη και όνειρα, έστω κι αν η Νέα Γη υπάρχει μονάχα στην καρδιά του ανθρώπου, και με την επίγνωση πως η ζωή 'ναι μια σπίθα που λάμπει μια στιγμή ανάμεσα σε δύο ατέλειωτες νύχτες.
ΔΚ